

Kalervo Palsan tragix

Kalervo Palsan teksittämiä sarjakuvakuplia ovat varmasti monet lukeneet. Tämä syksyllä kuollut kittiläläinen taiteilija sai elontonsa täyttämällä käännöskuplia (käteän jäi 300,-/kk!) Palsan omia sarjakuvakuplia sensijaan hyvin harva lienee tavainnut. Niiden eriskummallisen painajaismainen maailma ei olekaan mikään kupla, vaan moniulotteinen filosofistaiteellinen suoritus. Suurimmaksi osaksi ne ovat edelleen julkaisematta paitsi v. 74 tullut Veikko Erkkilän toimittama omakustanne Minun Getsemane.

PALSA samaisti itsensä "korkeataiteen" traditioon, esim. Edward Munchin tai Otto Dixin maailmoin. Hänelle sarjakuva oli kuitenkin täysin yhdenveroinen taiteellinen idean ilmentäjänä kuin öljymaalauksia tai akvareille. Tapasin Kalervon Turussa Nuorten taidepäivillä v. 70, jossa meidät kumpikin palkittiin sarjakuvakisassa. Etsittiin Suomen underground -sarjaa. Minulla oli Unto Punski, Kalervolla viisi kiloa eksistentiaalista sarjakuvaa.

Kun Kalervo sittemmin tuli Ateneumiin, asui hän luonani Kristianinkadulla vv. 71-72. Tutustuin tähän eriskummalliseen hiljaiseen ihmiseen, jonka kiinnostus ja tietoisuus oli hyvin laaja kirjallisuudesta kuvataiteisiin, filmistä - sarjakuvaan. Koko ajan hänellä oli työn alla sekä öljymaalauksia että sarjakuva. Itselleni oli tuolloin sarjakuva tajunnassani ainut "taide". Palsalla opetti minua katsomaan myös yksittäistä kuplatonta kuvaa "taiteena". Palsalle sarjakuva sopi juuri siksi, että hän oli oikeastaan kirjailija, joka esitti kertomuksensa kuvallisessa muodossa.

Palsan elämä on siksi "tragix", koska hän putosi hyväksytyjen ilmaisumuotojen väliin. Hänen kuvallinen tuotantonsa on siksi hurjaa ihmisen syöveritutumusta, ettei nykyabstraktit koulukunnat paljon Palsasta kostu. Taas hänen sarjakuvansa eivät täytä minkään "mukavan" tradition kaavaa. Ne ovat sisäisestä pakosta syntyneitä taideteoksia, joita tulee katsoa henkilöhistoriallisina kommentteina.

Esim. "Getsemanessa" oleva lentäjän katoaminen pilveen ja pulpahtaminen kauheaan "tuonpuoleiseen", missä hyönteistalo vaanii uhriaan seksuaalisuotteineen ja eläminen perustuu ihmisyöntiin, on Palsan karmaiseva kokemus elämästä ylipäätään. Sarja päättyy Kalervon "positiiviseen yhteiskuntanäkemykseen"; lentäjä jää tovereineen sosialistisen hyönteisyhteisön vangiksi. Tosin hänen ystävänsä löytää lemmenkipeän hyönteislesken.

Muistan usein, miten Kalervo heräsi aamulla ja alkoi järkyttyneenä kertoa näkemäänsä unta. Parhaat niistä hän teki suoraan luonnosmaisiksi sarjakuviksi ja hitaasti toteutti ne valmiiksi. Esim. Getse-

manen "Sattumakauppias" on sellainen. Vitsimäinen näky kulkukauppiasta, joka myy "sattumia". Kuka saa siivet selkäänsä, kuka minkkiturkin, kuka pitkän nenän. Ydinfyysikko saa maailmanlopun.

Opus tentuille, kaljalle ja punaiselle limonaatille on suora realistinen kuvaus Palsan kotimökiltä. Siitä, miten joulupukkin liittyi tentturemmiin. Se loppuu merkittävään synkkään yksinpuheluun; tenttunjuonista ja radikalismista: Antakaa psykopaatille viinapullo, niin hänestä ei tule Hitleriä.

Getsemanen viimeinen sarja on klassikko: Tex Willer ja Kit Carson puhdistavat Wantaawillen kaupungin. He saavat tehtävän Teuvo Auran näköiseltä mieheltä, joka lainaa sontakärkyt. Tex kaivaa esiin kaikenlaista postmodernia kitshiä saasteitten alta.

Tästä viimeksimainitusta on olemassa upea väritetty huolella tehty versio, missä Kit Carsonin suuhun luikertelee käärme, joka kehottaa Kitiä vatsasta puhuen lähemmään Kiinaan. Tex jää tekemään puhdistustyötään (tietenkin se on vertaus kulttuuripuhdistuksesta), kunnes hänet katalasti ammutaan selästä hänen ollessaan paskalla. Joku kiertelevä kulkuri tahtoi syödä Texin, suuren miehen sydämen...

Vasta nyt, tarkasteltuani Palsan jäämistöä, tajuan, että hän oli jo tuolloin, ennen Wantaawillien tuloaan tehnyt ehkä-

pä omalaatusimman tuotantonsa jo Kittilässä, minne hän sittemmin palasikin. Merkittävää ja ehkäpä ainutlaatuista Suomen taidehistoriassa on se, että tämän tuotannon ydin on nimenomaan sarjakuva. Mahtava vallan analyysi "Äpärapojasta diktaattoriksi" on täynnä ekspressiivisiä hahmoja, jotka löytyivät myös Palsan ateljeesta ennennäkemättöminä suurina maalauksina.

Suurin osa Palsan maalausten "hittiteemoista" löytyy versiona jostain sarjakuvasta. Esim. sisäiset lumikuvat, huoneessa hiihtäjät ilmestyvät hänen hyvin karkamaisessa sarjassa, missä hiihtäjä siirtyy tilasta lumilakeuksien ikuisuuksiin.

Palsa kuoli 40-vuotiaana. Eräs ensimmäisistä suurtöistä, sarja "Murharyhmä erehtyy" 60-luvulta alkaa kuolinilmoituksella, jossa hän ennusti oman kuolemansa muutaman kuukauden tarkkuudella. Sarja käsittelee salaperäistä murhaa, joka lopulta paljastuu taitavaksi itsemurhaksi. Vaikkei Kalervo tehnytkaan itsemurhaa, onnistui hän häivyttämään itsensä suuren yleisön tietoisuudesta. Vai oliko Kalervo Palsa taas yksi tragikoominen hahmo sarjassa "unohdetut nerot"? Sarjakuvan Aleksis Kivi?

Kalervolle tuli kyllä Sarjainfo. Hän sanoikin: - Kyllä miutkin täällä analysoijaan - kuolemani jälkeen.

Erkki Pirtola

